

12.9.55

סיכום החייעאות על נאום דאלס ועצרת או"ם (עפ"י דברי השר) שנחקימה ביום ב' 12.9.55. משתתפים: שה"ח, א. לוריא, א. הרמן, מ. טוב, א. נג'ר, ג. רפאל, ש. רוזן, מ. שניאורסון, י. חקוע וש. כהנא.

עדיין קשה להעריך איזה תפקיד עלול נאום דאלס למלא בעצרת ולמיכך אין עוד מקום לפסח מסקנות לפעולה. זאת יש להניח לחברים בגין יורק אשר ישקלו את העניין לפי התפתחותו. אפילו יכולנו להניח קוים לפעולה היינו חייבים להסתייג מאפשרות ביצוען כי הביצוע יהיה מוחנה בנוסבות שתיווצרנה.

אין בפנינו חשובה חד משמעית לאבחנת מטרותו של הנאום - האם נועד לארגעה או להפעלה. יש פנים לכאן ולכאן.

גירסת הארגעה יכולה להסתמך על סימנים מובהקים בגוף הנאום. בארבעה העקרונות שהוא מניח יש פחות הרגעה לישראל. עשויה להרגיע גם הזהירות הניכרת בשמירת שווי משקל בינינו לבין הערבים וההטעמה כי כל צעד צריך להיות מקובל ומוסכם על שני האזורים. בכלל - ישראל יוצאת מוגנת בנאום. יש ארגעה גם כלפי יהודי אה"ב שכן יש בו לכאורה היענות לתביעתם בדבר חוזה בטחון.

יש ארגעה כלפי הערבים וביחוד כלפי מצרים. נרמז למצרים כפיתוי כי אם יקבלו את התכנית הם עשויים להשיג משהו בנגב אבל אם יתנגדו יתמיצו אפשרויות. זאת ועוד, ברית הבטחון המוצעת להם אינה מכוונת נגד ברה"מ אלא כנגד ישראל, התקשרות מעין זו עם אה"ב לא תתנגד ביוזם עם נשיוניהם הניטרליסטיות, לא תיאלץ אותם לנקוט עמדה אנטי-סובייטית, כפי שעלול היה לקרות לו הצטרפו לברית הגנה אזורית.

עם זאת יש בנאום כדי להניח את הדעת גם כלפי פנים מבחינה אמריקנית שהרי אינו גורר את מטשלת אה"ב להתחייבויות ממשיות מידידות, כל שכן לא להתקשרויות עם צד אחד על חשבון השני, כי כל פעולה המוצעת בנאום מותנית ופסווייגת באטכמת הצדדים השונים.

כללו של דבר, הנאום עשוי ליטול את עוקצה של הבעיה הישראלית במלחמת הבחירות, להרגיע את היהודים ולהטיח את דעתם של המצרים בדרכי נועם מפזילתם לעבר ברה"מ - וכל זאת מבלי לחייב את אה"ב לפעולה ממשית אלאחר.

לקומת גירסה זו יש ממש גם בגירסת התפעלה. אפשר לומר כי דוקא נוכח ההפוגה המשתררת בעולם דואה אה"ב יכולת וחובה לעצמה לעבור למדיניות פעילה של השכנת שלום במזרח וכי נאומו של דאלס מגלה רק טפה מתכנית מרהיקה לבת הנועדת להתבצע צעד אחר אעד. להנחה זו היו סמוכין בשיחת אבן-אלן.

לא נישטוק איזו משהי הגירסות היא הקולעת. מוטב לקבל את שתיהן כאפשרויות. אל-לנו להניח מראש כי דאלס אינו מתכוון לחתליח ואל נפקה אוחו מחשד שנאומי אינו אלא חכמים לשעתו.

העלאת חכנית דאלס בעצרת אינה רצויה לנו אך נראה כי אין מנוס ממנה. עלינו לומר לאמריקנים: למה לכה להטיל את העניין לזידת האו"ם, להציגו לחיצי ביקורת מעברים שונים ולהזמין על ידי כך גם גורמים שאין להם גישה חיובית לגופו של עניין כי ידושו בו באוירה של ליבוני ניגודים. עם זה עלינו להודיע להם כי אם יתפך העניין ציר לויכות נצא גם אנו להשטיע את אשר בפנינו.

אין לקוות כי יהיה בהתראה כזאת למנוע דיון שהרי אין להעלות על הדעת כי העצרת לא חרזה בבטחוננו ואם כן אין ספק כי יימצאו מתווכחים לא מעטים אשר יאחזו בתכנית דאלס ויהפכו בה. ככל זאת עלינו להתרוח באמריקנים ולו רק כדי להגיה למאפוננו. אך כמובן לא נסתפק בזאת.

עלינו לפעול בשני מישורים: בשיחות ובהופעות. טיב הדברים אשר נשמיע בשיחות ומידת גילוי הלב שתהיה בהן תלויה ביחסי הקירבה והאמון שבין המסוחרים. בשיחות נשתדל להפעיל לחץ רב ככל האפשר על אה"ב על ידי מתיחת ביקורת על המצוות, הסתום והלקוי שבתכנית. נשאל, מדוע אין אה"ב מתחייבת לערוך לקווים הקיימים? מדוע נדחקו בעיות החרם לקרן זוית, מה פשר הרמזים על הנגב וכו'.

ידוע כי אה"ב משתדלת "לפכוז" את חכמיה דאלס למדינות שונות וכי אנגליה מסייעת לה בדרך. עלולה להיווצר דעת קהל בינלאומית אשר חרזה את התכנית רק כפי שהאמריקנים מעוניינים להציגה. יהיה עלינו לפעול נגד אפצרות כזאת בכל החזיתות הבאות במשכון. יהיה עלינו לוצל את רגישותה של אה"ב להלך הרוחות השורר בפגישת המשפחה הבינלאומית ולהקיף את משלחתה בגישה בקורחית מצדדים שונים.

אשר להופעות במליאה ובוועדות, אולי נוח היה שלא להכנס לפרטים, אלא שבנותח זו סמונה סכנה כי אך כפסע בין הסתפקות בדיבורים כלליים לבין יצירת רושם כי אנו מאשרים את הנאות הישור גמור. צריך להזהר מטוב שבו תוכל משלחת אה"ב לצאת מהעצרת ולומר, בין שתקבל החלטה ובין שלא שתקבל, כי תכניתה זכתה למעשה לתמיכתו הגלתי מסוייגה של האו"ם.

יש לנייט ולהפעיל את דעת הקהל היהודית. יש ברכה בעירנות הציבור היהודי באה"ב הן להשגת סדרה מעשית והן לשמה. הצלחנו לתת בפי ציבור זה את הסיכמה החיובית של ברית הגנה והדבר נשא במידה מסויימת פירות. בנאות דאלס יש משות היענות למיסימה אך יש בו גם נסיון לרוקן מיסימה זו מתוכנה הממשי. עלינו לשתור, איפוא, את אשליית הסיפוק מדברי דאלס ולהחזיר בקרב הציבור היהודי את ההכרה כי אסור לו להסתפק בהבטחה לימות המשיח.

אם היו המנהיגים היהודים באה"ב זקוקים לפתחון פה (lead) מכאן לגילוי דעת רשמית שיתווה כפניהם את קווי הטיעון, הרי קיבלו זאת בדאיון השד ליו. פי. עתה אין הצדקה להשתייית הפעולה מצדם. ייתכן, כאמור, כי תכנית דאלס הצורך בדברי הנאותים בעצרת כבר מראשיתה ואם כן דרוש להפעיל את יהודי אה"ב ללא דיחוי.

הצגנו לאמריקנים זאלות להכרזה משמעותית של הנאות. אם לא יענו לזאלות נמשיך לדגול בדאיון ברית ההגנה, נוכיח להם כי הם מנסים להריק דאיון זה מתוכנו אך לא נעמוד על הגשמתו.

מכל מקום בשלב זה עלינו לחכות להכרזה ולסייה נחלים על ההלשך.

מפניב לנאות דאלס כבר נוצרה פאנזה, גם מתוגי יודעי דבר. פרשנות זו קובעת כי תיחכן הגשמת חלקים מהתכנית גם ללא הסכמת הערבים לכלה. אם כן אנו רואים אפצרות להתקדה לקראת חתרון לבעיית הפליטים ואנו מעוניינים בכך. ההנחה כי תיחכן התקדמות חד-צדדית גם בענין הגבולות וברית הבטחון נראית כאשליית.

ש.כ.כ